

Norske Kvinners Sanitetsforenings innspill til *Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024-2028)*

Norske Kvinners Sanitetsforening (N.K.S.) er Norges største kvinneorganisasjon med 44 000 medlemmer. Kvinnehelse og beredskap er kjernen i vårt virke. Vi driver et bredt arbeid innen kvinnehelse i hele kvinnens livsløp. En sentral aktivitet er arbeid på voldsfeltet der vi jobber med kunnskap, forebygging og med tilbud til voldsutsatte kvinner som har vært på krisesenter. Sanitetskvinnene har følgende innspill til opptappingsplanen mot vold og overgrep:

På overordnet nivå har vi bekymringer knyttet til at flere av tiltakene har lite forpliktende formuleringer og konkrete mål. Vi ser behovet for en mer detaljert plan for når de ulike tiltakene skal følges opp, hvem som har ansvaret, og hvilke prioriteringer regjeringen ser for seg når det gjelder å sette av faktiske økonomiske ressurser. Dette har vært gjengående kritikk av tidligere handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. I tillegg har flere pågående prosesser knyttet til forebygging av vold i nære relasjoner tatt uforholdsmessig mye tid, som f.eks. revidering av Krisesenterlova, lovendringen knyttet til bruk av omvendt voldsalarm, etableringen av en permanent partnerdrapskommisjon, og lovutvalget om negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og psykisk vold.

Vi krever:

- En forpliktende finansiell opptapping, med klare tidsfrister, som gjør planen til en reell *opptappingsplan*.
- Alt pågående arbeid gis prioritet og fremskyndes.
- En årlig stortingsmelding på feltet. Dette finnes i dag på andre områder, men ikke på det mest helseskadelige og dødelige, nemlig vold og seksuelle overgrep i nære relasjoner.

Kommunenes forpliktelser og bistand til utsatte

Mange norske kommuner mangler handlingsplan mot vold i nære relasjoner. God samhandling mellom tjenester, kompetanseheving om vold, avvergingsplikt, taushetsplikt, meldeplikt, og treffende forebyggende tiltak skjer ikke uten en konkret, målretta plan med gode prioriteringer, avsatte midler og et system for oppfølging. Sanitetskvinnene er skuffet over at det viktige arbeidet i kommunene fremdeles får lite prioritering, og at det ikke legges sterkere føringer for kommuners arbeid mot vold i nære relasjoner. Vår bekymring er om kommunene har tilstrekkelig kunnskap om både nasjonale og internasjonale forpliktelser, og hvorvidt kommuneøkonomi står i veien for god og samordna hjelp til voldsutsatte.

Vi krever:

- Myndighetene må påse at alle kommuner har en aktiv handlingsplan mot vold mot kvinner og vold i nære relasjoner, der kommunenes krisesentertilbud står i sentrum av arbeidet. En handlingsplan bør være tverrsektoriell, forpliktende, og revideres jevnlig. Handlingsplanen må forankres politisk og administrativt. En handlingsplan må stille krav til blant annet oppfølgingen av voldsutsattes helseutfordringer. Det må knyttes krav til økt kompetanse om helseeffekter av vold blant alle som kan komme i kontakt med voldsutsatte.
- Alle kommuner i Norge må sette av ressurser til en familievoldskoordinator som samarbeider tett med krisesentrene, politiets familievoldskoordinator og andre aktuelle tjenester, og som følger opp og koordinerer handlingsplanarbeidet. En familievoldskoordinator bør ha ansvar for det forebyggende voldsarbeidet i den enkelte kommune. Arbeid mot vold må ses i sammenheng med det generelle folkehelsearbeidet.

- Myndighetene må sørge for at alle kommuner gir helhetlig, koordinert og samordna hjelp til voldsutsatte. Alle voldsutsatte må få en egen koordinator som har ansvaret for å sørge for å koble på relevante tjenester som NAV, fastlege, spesialisthelsetjeneste, politi m.m. Individuell plan bør tas mer i bruk i oppfølging av voldsutsatte.
- Voldsutsatte må inn i et eget hurtigspor i NAV, slik partnerdrapsutvalget anbefaler i sin rapport.
- Statsforvalters tilsyn med kommunenes oppfylging av forpliktelsene i Kriesenterlova, og andre nasjonale og internasjonale forpliktelser for å forebygge, avdekke og håndtere vold i nære relasjoner må gjennomføres slik det er tiltenkt, og eventuelle brudd og avvik må få konsekvenser.

Kriesentertilbudet

Kriesentrene bør spille en enda større rolle i kommunenes overordnede arbeid mot vold i nære relasjoner. Kriesentrene innehar spisskompetanse på vold. Utfordringer ligger i geografisk tilgjengelighet, tilbud til grupper som ikke kan benytte seg av ordinært kriesentertilbud, bemanning og tilstrekkelige midler til å utføre arbeid utover de helt grunnleggende tjenestene til voldsutsatte.

Vi krever:

- Myndighetene må sikre et tilgjengelig kriesentertilbud over hele landet; tilbudet må ha tilstrekkelig bemanning og ressurser, være geografisk tilgjengelig, i tillegg til at alle kommuner må ha et trygt tilbud til de gruppene som av ulike årsaker ikke kan benytte seg av det ordinære kriesentertilbudet.
- Kriesentrene må sikres tilstrekkelige midler til å kunne være et kompetansesenter på vold, det vil si å tilby undervisning og rådgivning overfor andre kommunale tjenester.
- Arbeidet med revidering av Kriesenterloven må prioriteres og fremskyndes.

Frivilligheten

Frivilligheten spiller en viktig rolle i forebyggende arbeid, samt i å tilby lavterskel aktiviteter som fyller en rolle det offentlige tjenesteapparatet ikke kan fylle. Det krever mye ressurser og langsiktighet å jobbe fram gode, treffsikre tiltak, slik for eksempel FAFOS rapport, *Noen å høre til*, fra 2021 viser til. Unge voksne som bryter med familien har et spesielt stort behov for hjelp og oppfølging.

Vi krever:

- Myndighetene må sørge for langsiktig og forutsigbar finansiering av frivillige tiltak på voldsfeltet.

Forebygging av vold

Tiltak i opptrappingsplanen sier blant annet; «etablere et forebyggingsprogram for en samordnet innsats mot partnervold og partnerdrap», og «arbeide for å øke kunnskapen i befolkningen om vold og overgrep og om konsekvenser av vold og overgrep». I tillegg lover planen et kompetanseløft hos politi, i justissektoren og andre relevante tjenester. Dette er tiltak som må komme med tydeligere prioriteringer når det gjelder utforming, tidsfrister og øremerkede midler. Vi mener dette haster.

Vi krever:

- Myndighetene og utdanningsinstitusjonene må sikre voldskompetanse inn i fagplan for høyere utdanning til alle relevante yrkesgrupper som politi, helsepersonell, Nav,

sosionomer, barnevern, eldre, barnehage og skole. Det må samtidig sikres kompetanseheving for de som er i arbeid.

- Det er særlig viktig at fastleger har god kompetanse om hvordan avdekke vold, samt handlingskompetanse dersom de avdekker, da fastleger er i kontakt med en stor gruppe mennesker. Det må gis særlig fokus til vold mot ekstra risikoutsatte grupper.
- Myndighetene må sikre god undervisning om samtykke, vold og seksuell trakassering på skole og andre relevante arenaer slik som eldresenter, sykehjem, voksenopplæring og menigheter. Alle barn må få samme undervisning.

Beskyttelse og straffeforfølgning

Færre saker om vold i nære relasjoner oppklares eller ender i dom. Det er behov for økte ressurser, og økt kunnskap om vold i politiet. Omvendt voldsalarm brukes for lite, og brudd på besøksforbud får fremdeles få konsekvenser.

Vi krever:

- Opptrappingsplanen må inneholde en plan for etablering av RISK-modellen i *alle* landets politidistrikt.